

van defentie ende verantwoordinge, in bescreven rechten nochte stijl bekend noch geuseert, voorts concluderen dat zyluyden by de Mat. verclaert zullen werden puer, suver, innocent van alle die voorscreven pretense onwarachtige diffamatie ende delatiën, zoe in desen als die tweede verclaringe der voorscreven dolenten, Zijnre Mat. gepresenteert, inponerende hen diesaengaende een eeuwich zwygen ende silentium; mitsgaders, op zekere peynen jegens Zyne Mat. te verbueren, interdicerende diergelyjke meer te doen; condempnerende hen voorts in allen schaden ende interesten, by de stede uyt saicke van dien geleden.

C. VERBAEL, GEHOUDEN BY MR. CRISTIAEN DE WAERT,
 RAEDT TOT MECHELEN, ENDE MR. ARENT SASBOUT,
 RAEDT-ORDINARIS IN HOLLANT, TOT AMSTELREDAM
 IN MEYE XV^{CLXV}, UPTÉ ARTICULEN VAN ZEKERE
 ONGENOMINEERDE REMONSTRANTEN DER VOER-
 SCREVEN STEEDE.

Achternvolgende zeeckeren twee apostillen van de Hoochheyte van de Hartoginne van Parma, Plaisance etc., Regente ende Gouvernante van de Co. Mats. Nederlanden van herwaerts over, een gestelt up zeeckere requeste, hare Hoocheyte gepresenteert by veel onderdanige ondersaten ende borgeren der stede van Amstelredamme, supplianten, in date den 11^{en} Octobris anno XV^{CLXIII}, ende dandere gestelt achter seeckere articulen, by den voornoemden supplianten hare voorscreven Hoocheyte overgegeven, van date den 19^{en} Octobris daeraenvolgende;

Sijn voer ons, Guillaume de Nassau, Prince van Orange etc., Stadthouder-generael over Hollandt, Zeelandt ende Vrieslandt, tot ons genomen hebbende

voer assistenten, Meesters Christiaen de Waert, Rait der Co. Mat. in zynen groten Rade tot Mechelen, ende Arnoult Sasbout, Raidt-ordinaris van den Provinciaelen Rade van Hollandt, ende gecommen zijnde binnen der stede van Amstelredam den viii^{en} May anno xv^clxv, gecompereert geweest den ix^{en} derselver maent, daertoe by ons ontboden zijnde, van wegen die voorscreven supplianten: . . . .¹⁾ geassisteert by meester Jan de Rantre ende Anthonis Genits, advocaet ende procureur in den voorscreven Groten Rade tot Mechelen.

Denwelcken verhaelt zijnde hoe dat, nae by zijnder Exe. die voorscreven requeste ende articulen gevisiteert waeren, eenige derselver bevonden werden wat te seer generael te zijn, well behouvende breder specificatie omme bequamelicker daerup informatie te nemen; als te weten, eerst nopende 't 4^e ende 5^e articulen, daerop hem voergehouden es off zy eenige specificatie vorder wisten te doen van dat die regierders van Amstelredamme, int kiezen bysonder van den burgermeesters, genoemd souden hebben eenige personen, elcanderen bestaende van bloede ofte affiniteyt, ende dat oick veel onervaren burgeren gecoren souden werden etc., naer uuytwisende 't 7^e ar.^{le}

Ende opt 9^e ar.^{le}, van dat die xxxvi Raden zoe weynich geacht werden dat men eenige grote saecken van importantie doen soude, sonder voergaende communicatie van hemluyden, in wat saecken tselve geschiet soude zijn.

Noch opt 42^e ar.^{le}, van dat die regierders weygeren sommige burgeren alsulcke recompense te doen als zy andere doende zijn, die zy favoriseren, wie dieselve zijn ende waerinne dat sulcx gebuert soude zijn.

---

1) De namen zijn niet ingevuld. Waarschijnlijk zijn bedoeld de acht in de Inleiding genoemde vertegenwoordigers.

Ende off die voorscreven supplianten eenige vordere articulen overgeven souden wilen tot welvaert van de stede, zoe zy in eenige ar.^{len} te kennen geven, dat men tselve breder uuyt informatiën souden moegen verstaen.

Daerop zy, by monde heuren voorscreven advocaet, voer antwoorde hebben doen geven hoe dat zy wisten dieselve articulen generael te spreken, maer dat hoer verstant ende meeninge was dat zy, int nemen by zijnder Ex^e. dinformatie, tselve by heur billetzen ofte antequetten breder geëxpresseert souden hebben, omme daerop alsdan die getuygen specificce gevraecht te moegen werden.

Ende zoe by zijnder Ex^e. daerop geseyt werden dat die commissie hielt, parthyen gehoert, eerst die te accorderen, waert doenlick; indien nyet, alsdan tinformereren; ende dat tselve sulcx int generael die regierders van Amstelredam nyet wel voer te houden en was, hebben den voorscreven supplianten ende remonstranten geordonneert die voorscreven articulen by meerder specificatie te verclaren, omme dan vorder gedaen te worden naer behoeren; daertoe die voorscreven comparanten (aengesien zy seyden tselve hem sulcx geordonneert te werden) dach genoemen hebben tot up nae noen, ende naderhant by heuren procureur Genits doen seggen dat zy tselve voer des anderen daechs bequamelick nyet en souden moegen volcommen.

Ende was die voornoemde Genits overleverende in handen van ons, de Waert ende Sasbout, zeeckere billet met eenige aengehechte copiën van privilegiën, die zy produceerden tot verificatie van 1^e, 2^e, 3^e ende 4^e articulen van heuren voorscreven punten ende ar.^{len}, by hem doleanten overgegeven, begerende ende versouckende die gecollationeert ende geauctentiseert te werden tegens zeeckere registre van

privilegiën, berustende onder die burgemeesters der stede van Amstelredam, ende tot dien fyne hem te doen bevelen dieselve in handen van mijn heere de Stadthouder gebracht te werden; ende nae by ons sulcx de voornoemde Prince overgebracht was, es tselve alsnoch opgehouden omme in tyden ende wylen gedaen te werden nae behoeren; welcke billet, mette voorscreven copiën, by desen gevoucht werden, geleyckent met die letter A ¹⁾.

Den thienden der voorscreven maent die voorscreven remonstranten ende doleanten, weder compareert wesende, hebben, omme te voldoen tgunst hem op gisteren voergehouden werde, by geschrifte overgelevert breder specificatie opte voorscreven articulen, zulcx tselve breder innehout, hierby gevoucht, geteyckent met die letter B ²⁾.

Waernaer ten selven daege ontboden zijnde die regierders der voornoemde stede, zijn gecompareert geweest die burgemeesters derselver stede, by naemen Joost Buyck, Pieter Cantert, Symon Cops ende Aelbrecht Marcus, midtsgaders die schepenen aldaer, als ... ³⁾, met beyden haerlyuder pensionarissen, meester Adriaen Sandelijn ende ... ⁴⁾, geassisteert by meester Jan van Treslongue ende Jan Hobijn, haerlyuder advocaet ende procureur; denwelcken, naer mondeling vanwegen die voornoemde Prince verhaelt was tinhouden der requeste, by den voornoemden

---

1) Deze bijlagen zijn niet meer bij de stukken aanwezig.

2) Het hierboven afgedrukte „tweede geschrift der Doleanten“.

3) De namen zijn niet ingevuld. Schepenen waren: Henrick Cornelisz. van Marken, Henrick Jansz. Croock, Mr. Pieter Willemsz. Bicker, Jan Klaes Doedenszoonz. Pijl, Jan Vechtersz. van Hoorn, Coen Pietersz. Schepen, Floris Dircxz. Otter, Gerbrand Egbertsz. Paf, Willem Pouwelsz.

4) De naam is niet ingevuld. Bedoeld is Mr. Maerten Blocklant.

remonstranten ende doleanten die Hoocheyt van de Hartoginne van Parme overgegeven, es hemlyuden dieselve requeste mette articulen, eerst by den voorscreven remonstranten daerby gevoucht, ende oock tandere tweede geschrift van de ar.^{len}, breder specificatie innehoudende ende op huynen by den remonstranten overgelevert, voergelesen geweest, met vertooninge hoe dat zijnder Exe. in meninge was, volgende teerste poinct van de commissie, met hemlyuden te treden in communicatiën, omme te verstaen die waerheyt der voorscreven doleantiën ende by minnelick accordt, zoe verre daer eenige abuysen geschiet mochten zijn, tot welvaeren van de gemeente, tranquilliteyt ende vrede der burgers, inne geremedieert te moegen werden, nae men by communicatie bevinden soude te behoeren.

Waerop, naer vertreck by den voernoemden regierders genomen, es verhaelt geweest, by monde van meester Jan van Treslongue, henlyuder advocaet, hoe dat in deselve ar.^{len} tgouvernement van de stadt zeer getaxeert werde, ende dat oock by tweede geschrifte, op huynen by den remonstranten overgelevert, veel by naemen gespecificieert werden, wiens naeme ende fame midtsdien te corte gedaen werde; dat zy daeromme versochten eerst te weten wie dat heure partye was ende die naemen van dengenen, die die requeste overgegeven ende onderteykent hadden, omme, die hebbende, voerts geprocedeert te werden, volgende die voorscreven commissie.

Denwelcken daertegens weder geremonstreert es dat dintencie van den Prince was, die twist, die in den stadt van Amstelredam ter cause van desen geresen was, mit alle gevouchlicke middelen van accord neder te leggen, ende dat sulcx alsnoch nodeloos was copie van de naemen van de remonstranten over te leveren (hoewel zyne Exe. die-

selve onder hem hadde), zoe tselve overleveren mogelijk meerder occasie van twist ende tweedracht soude moegen causeren, met meer diergelijke; dat zy daeromme treden wilden in communicatie omme dabuysen, soe verre daer eenige gebeurt mochten zijn, te remedieren.

Ende alsoe die voornoemde regierders, andermael vertrocken zijnde, persisterden by heur voergaende versouck van de namen, ende dat zy nyet en consten accorderen sonder heur partye te weten, ende men hemluyden nyet en behoirden te weygeren tgunt nae bescreven rechten hen geconsenteert werde; ende ter contrarie weder by zijn Ex^e. verhaelt werde dat hem, regierders, heur versouck alsnoch nyet ontseyt en werde, ende dat het ansien van tgemeen welvaert, rust ende vrede van de stadt genouch was in der plaetse van partye, omme by minlick accort die saecke (soe verre doenlick waer) te handelen, ende dat men tot dyen eynde (aenmerckende tselve gemeen welvaert ende nyet elck zijn perticulier querele) men in communicatie behoirde te treden om vrede te soucken ende tgundt anders gedaen mochte zijn dan naer behoeren te remedieren; hebben eytelick die voornoemde regierders doen verclaeren by heuren voornoemden advocaet ende pensionaris Sandelin, dat, hoewel men hemluyden heur versouck nyet en behoerde te ontseggen, dat zy nochtans dien onvermindert nyet en wilden weygeren met zijnder Ex^e. in communicatie te treden, zulcx als voeren; welverstaende dat hen copie derselver articulen van den doleanten overgelevert zoude werden, ende dat zy tselve heur seggen by geschrifte sommierlick souden moegen stellen; midts dat zijnder Ex^e. hem toeseggen soude voer tvertreck uuyt deser stadt hemluyden over te leveren copie van de namen der voorscreven doleanten.

Daerop hen weder van zijnder Exe. geseyt es dat, in communicatie getreden zijnde, men zyen soude hoeverre men aengaende die voorscreven articulen int vruntlick handelen mochte, omme, soe verre tselffde nyet geschieden en conde ende van node soude zijn in vorder questie te treden, alsdan by zijnder Exe. opte exhibitie der voorscreven namen gedisponeert te werden; ende dat men henluyden alsnu copie der voorscreven articulen leveren soude, omme daerop met hemluyden in communicatie te treden, sonder grote scriften ter cause van dien te maecken, soe zijnder Ex^e. nyet en verstaet in desen by maniere van een proces te procederen; welcke copie van articulen hen zulcx overgelevert zijn.

Den xii^{en} May hebben zeeckere ingeërffden van de Lastaige zijnder Ex^c. geëxhibeert zeeckere requeste, by hen, ingeërffden, tot negen toe, onderteyckent, met zeeckere aengehechte munimenten; versouckende by deselve requeste gemaect te werden een ordonantie opte openinge van de sloot, opte Lastaige gelegen, genoempt Boomensloot, den inganck ende uuytganck van dien, soewel aen de oestzyde als aen de westzyde etc.; ende dat by provisie die burgemeesters bevoelen ofte ten minsten geinduceert zye totte voorscreven provisionale oepeninge van de voorscreven sloot aen de oestzyde, tot coste van de supplianten te geschieden, ter tijt toe die stede grachten gediept, die dammen daerinne leggende geamoveert ende den inganck van de voorscreven sloot aen de westzyde gerestitueert zal zijn; breder blijkende by deselve requeste, geteyckent mette letter...¹⁾; diewelcke in handen van de burgemeesters voorscreven gestelt es den xvi^{en} May voorscreven,

---

1) Niet ingevuld.

omme, hemluyden daerop gehoert, voerts gedaen te werden naer behoeren.

Den xvien^{en} May voorscreven, gecompareert zijnde die voorscreven vier burgermeesters met hoeren pensionaris Sandelin ende advocaet Treslongue, hebben doen verclaeren by monde van denselven advocaet, hoe dat zy overleverende waeren huere antwoert ofte advertissement opte eerste articulen, by den voorscreven doleanten overgegeven; daerby seggende, hoewel zy daerinne verhalende waeren eenige saecken, roerende die schoudt van Amstelredam, Willem Dircxz., dat zy nochtans protesteerden tselve nyet te doen animo injuriandi, maer tot elucidatie ende beter kennisse te hebben, waeruuyt oerspronckelick tovergeven derselver ar.^{len} van de doleanten gecommen es; versouckende van zijnder Ex^e. tselve sulcx te willen verstaen.

Den xviii^{en} der voorscreven maent May zijn voer zijn Ex^e. gecompareert Heynrick Cornelisz., Heynrick Croock, ...¹⁾, Floris Dircxz. ende . . . . .²⁾, schepenen der voorscreven stede van Amstelredam van dit jegenwoerdich jaer lxxv, geassisteert by meester Pieter Vloterius (sic)³⁾, secretaris der voorscreven stede, seggende hoe dat zy, verstaen hebbende dat by den doleanten diversche articulen overgegeven waeren, ende onder andere eenige articulen, mede roerende tfaut van justitie, dat zyluyden, zoe veel dander ar.^{len} aenginck, hem des nyet becroenen en wilden, maer lieten die burgemeesters daermede be-

---

1) Niet ingevuld.

2) Niet ingevuld.

3) Pieter Vloits was eerst Rector der Nieuwezijds school, en van 1553 tot zijn overljden in 1580 secretaris.

gaen; dan soo verre aenginck tvoerscreven faut van justitie, dat zy tselve apart begeert hebben te verantwoerden, ende tot dien eynde seecker advertissement overleverden, sonder hem nochtans midtsdien te willen separeren van deselve burgemeesters, als zy verstaen dat eenige quaetwillende voorstellende zijn; ende tgundt zy alhier overleverende waeren, tselve deden uuyte naeme van heurluyder geheele collegie, hoewel zy maer vijff en compareerden, soo dander schepenen mette justitie besich waeren; ende versochten tselve gevisiteert ende daerop gelet te werden naer behoeren.

Ten selven voorscreven achtiensten May, voer noene, zijn van gelijke gecompareert van wegen die voornoemde doleanten . . . . .¹⁾, geassisteert by den voornoemden de Rantre ende Genits, exhiberende zijnder Ex^e. zeecker inventaris, daerinne zy seyden gededuceert te hebben waertoe zy die munimenten, daerinne gespecificeert, overleggende waeren, ende daer benefens in een sack alle deselve munimenten, in den inventaris gementioneert.

Den xix^{en} der voorscreven maent zijn voer zijnder Ex^e. gecompareert die voorscreven vier burgemeesteren, geassisteert als voeren, seggende gereet te hebben omme over te leveren, ende zulcx oeck overleverende waeren, heur debath, gemaect opt voorscreven tweede geschrifte van de voornoemde doleanten; met seekere protestatie ende versouck van, ingevalle dat tuygen gehoert soudén werden op der doleanten geschriften, daerop by zijnder Ex^e gelet te werden; sulcx zy tselve breder in seecker billet, dat zy met een overleverden, expresseerden, ende hiernaer volgende es.

---

1) Niet ingevuld.

„Alsoe die burgemeesters alsnoch nyet weten en moegen die naemen van de dolcanten, die teghens hen diversche articulen overgegeven hebben, ende dat zy verstaen dat onder denselven doleanten diversche conditiën van menschen zijn, waarvan eenige van hen vervordert hebben uuyt groter temeriteyt die pretense articulen tegens die voorscreven burgemeesters over te geven; eenige voerts van sulcker conditie zijn, dat zy ter selver effecte onderteyck(en)inge gedaen hebben, sonder dat die burgemeesters kennen gelooven dat zy die voorscreven articulen, int geheel ofte int deel, ende oeck die navolgende verclaringe, gesien, gelesen ofte verstaen hebben; eenige oeck van sulcke conditie zijn, dat zy deur quade persuasie, als omme tgemeene welvaeren alleenlick te vorderen, oeck gecontribueert hebben, sonder die voorscreven ar.^{len}, int geheel ofte int deel, gesien, gelesen, gehoert ofte onderteyckent te hebben; dat oeck andere consulenten zijn ofte belopers van der saecke; — soe bidden die burgemeesters in alre oetmoedicheyt, dat zyne Ex.^e believe hierop regardt te nemen, dat, soe verde eenige luyden opt inhouden van de voorscreven articulen gehoert sullen werden, ofte by mijnheeren die assistenten van zynre Ex.^e, dat dieselve believe goet regard te nemen int examineren van deselve ende wat soerte dieselve ende een yegelick van hem zy, ende daernaer huerluyder aengeven te rechten, ende by geschrifte te stellen, wat ar.^{len} dat elck van hem sustineren ende waer maecken wil; opdat die waarheyt volcomelick van als blijcken mach, ende dat die goede steede ende die regierders derselver in goede, vredelicke regimente bewaert, beschermt ende onderhouden werde, ende die inwoenders derselver in goede prosperiteyt voertvaren. Versoucken hiervan van als verbael gemaect te werden”.

Seggende voerts daerby die voornoemde burge-

meesters, hoe dat int leste van de voorscreven tweede geschrift mentie gemaect werde van de stede reeckeninge; maer alsoe tselve articule generalickspreekende was, en consten tselve oeck anders nyet dan generalick beantwoerden. Ende indien die doleanten expresseerden, waerinne in de reeckeninge voorscreven mishandelt waere, souden hemluyden daertegens weder specific solutie geven; dan om zijnder Ex^e. te contenteren, ende dat men van thoeren ende sluyten derselver reeckeninge geene quade opinie en soude moegen nemen, soe dselve (als zy seyden) openbaerlick opt stadthuys gedaen werde, waeren wel te vreden in handen van zijnder Ex^e. ende onse, assistenten, te doen visie van deselve reeckeninge, in presentie van een burgemeester ofte twee ende den tresorier; omme zijnder Ex^e. verthoent te werden dat deselve reeckeninge anders nyet gedaen en werdt dan naer behoeren ende ouder costuyme, ende daeruyt men oeck bevinden sall nyet sinisterlick inne gehanteert te werden.

Waerop die voorscreven burgemeesters voer antwoerde gegeven es, dat, aengaende heur versouck, omme gelet te werden int hooren van den getuygen opte circumstantiën, by hem in heur geschrift geëxpresseert, dat zyne Ex^e. tselve redelick vont, ende, soe verre eenige getuygen gehoert werden, zijnder Ex^e. daerop int examineren regard nemen ofte doen nemen soude; ende aengaende dexhibitie der voorscreven reeckeninge, indien zijnder Ex^e. bevont van node te wesen visie daervan te hebben, dat tselve sulcx by zijnder Ex^e. gedaen sall werden, sonder partye die te communiceren, dan alleen tot contentemente van zijnder Ex^e.

Den xxi^{en} der voorscreven maent May comparerende weder die voorscreven burgemeesters, geassisteert met

heurluyder advocaet ende procureur als voeren, hebben overgelevert zeecker inventaris mette munimenten, dienende tot verificatie van heurluyder advertissement, overgelevert tegens deerste articulen, by den doleanten overgegeven.

Ende den xxii^{en} hebben die voorscreven burgemeesters, geassisteert als voeren, overgelevert hoere inventaris mette munimenten, dienende opt voorscreven 2^e debath van de burgemeesteren, gemaect tegens tweede geschrift by den doleanten overgegeven.

Ten welken tyde dieselve burgemeesters van wegen zijnder Ex^e. is verhaelt geweest, hoe dat zeeckere ingeërffden van de Lastaige, overgegeven hadden requeste, daerinne zy versochten openinge, ten minsten by provisie, van de sloot, opte Lastaige gelegen, genoempt Bomensloot; welke requeste hem, burgemeesters, overgelevert was den xvi^{en} der voorscreven maent. Ende alsoe alsnoch daer nyet op geantwoert en was, ende zijnder Exc. nootlick naer Bruyssel vertrecken moste, es dieselve burgermeesters by zijnder Ex^e. voergehouden, dat zy, burgemeesters, omme die scamele luyden opte Lastaige te gerieven, soeveel doen wilden dat die voorscreven sloot aent oesteynde geopent mochte werden, opdat dieselfde ingeërffden aldaer prouffict van haere huysen genieten mochten, soe die stadt sonderling geen interest daerdeur en conste gehebben, met meer diergelijke woorden.

Waerop by den burgemeesters geseyt werde, hoe dat zy tselve nyet wel doen en mochten, alsoe die stadt daer te zeer deur geinteresseert zoude zijn, als blijcken soude by seeckere heur geschrifte, gemaect tegens tinhouden der voorscreven requeste, twelck zy mede overleverende waeren met zeecker inventaris ende munimenten, tot verificatie derselver dienende;

versouckende dat zijnder Ex^c. tselve wilde visiteren, soe men daeruuyt verstaen soude dat zy met goeder redenen die voorscreven openinge weygerende waeren.

Twelck by zijnder Ex^e. gevisiteert zijnde, es hem weder verhaelt geweest, hoe dat die redenen, daerinne verhaelt, nyet en scheenen pregnant genouch te zijn omme te weygeren, ten minsten by provisie, de voorscreven openinge, om redenen breder hem by monde verhaelt; dat zy daeromme schicken wilden alsnoch in den heuren te spreecken, dat die voorscreven ingeërffden van de Lastaige openinge gedaen mochte werden, ende dattet selve wel geschieden mochte, oeck met conservatie van heurluyder auctoriteyt, alst by hemluyden selffs sulcx verclaert werde toegelaeten te werden by heurluyder consent, ende dattet oeck precario geschieden soude, ofte diergelijke; daerdeur zy heur recht ende auctoriteyt souden mogen conserveren.

Daerop weder by den burgemeesters geseyt werde, dat op Vrydach toecommende, wesende den vijf-entwintichsten deser maent, gedaen soude werden visitatie opte timmeringe ofte edificatiën van de Lastaige, sulcx men jaerlicxs gewoonlick was te doen, ende zy wel lyden mochten dat wy, assistenten, ons daerby voegden, ende, alsoe by de xxxvi raden gesloten was die voorscreven toedemping van de sloot, dat sy sonder hemluyden advys daer nyet inne gedoen en consten, maer, die voorscreven visitatie gedaen zijnde, souden tselve in deliberatie van de xxxvi leggen, ende sien wat sy gedoen consten; hem voorts refererende tottet inhouden van heurluyder voorscreven geschrifte desen aengaende; offererende, soe van desen als alle heur andere voergaende geschrifte, preuve voer soe veele noot es.

Waertegens by zijnder Ex^c. weder geseyt es, dat zy, burgemeesters, die hant daeraen houden wilden

dat die voorscreven openinge gedaen werde, ten minsten by provisie, ende dat zy vorder voer den Hoeve van Hollandt ten principale die saecke vervolgen mochten; ende soe verre dieselve openinge nyet geconsenteert en werde, soude zijn Ex^e. die voorscreven stukken, roerende die Lastaige, mede overnemen, ende vant geallegeerde van parthye doen rapport an de Hoocheyt van de Hartoginne van Parma etc., Regente ende Gouvernante.

Verhalende voerts zijnder Ex^e. hoe dat hy nootlicxs, omme andere Ma^{ts}. affairen, hem te Brussel vinden moste den xxv ofte ten lanxsten den xxvi^{en} deser maent, ende midtsdien alhyer nyet langer vertouwen en mochte; dat hy daeromme ons, assistenten voornoemt, last ende macht gegeven hadde dese zyne voornoemde commissie voerts te volcommen, omme, zijnder Ex^e. by ons van als rapport gedaen zijnde, voerts by zijnder Ex^e. aen de Hoocheyt van de Hartoginne, volgende die voorscreven commissie, rapport gedaen te werden.

Ende, alsoe dieselve commissie mede innehielt parthyen te accorderen, indient doenlick waere, dat zijnder Ex^e. tot dien eynde by geschrifte hadde doen stellen zeeckere middelen van accorde aengaende dovergegeven articulen by den voorscreven doleanten, ende deur middel van welck men tot rust ende vrede in dese stadt van Amstelredam soude moegen gecomen; diewelcke naedat die burgemeesters voorscreven voorgelosen waeren ende by zijnder Ex^e. aen hem versocht daerop te willen letten, hebben die burgemeesters daervan copie versocht, omme in den heuren te spreecken; diewelcke hem overgelevert es, omme daerop antwoert innegebracht te werden naer behoeren; persisterende altoes die voorscreven burgemeesters by hoer voergaende versouck van alsnoech te moegen hebben die naemen van de voorscreven

doleanten. Welke middelen van accorde hiernaevolgende ende geinsereert zijn.

Voer te houden die burgemeesters etc. 1. Eerst, aengaende etc ¹⁾).

Den xxiii^{en} der voorscreven maent May hebben wy, Christiaen de Waert ende Arnoult Sasbout voor-noemt, volgende voergeseyde last ende commissie van de Prince van Oraingnen etc., naer tvertreck van denselven Prince, voer ons ontboeden gehadt die voornoemde de Rantre ende Genits, advocaet ende procureur van de voorscreven doleanten, dien wy voorgehouden hebben omme ons over te geven heur calendrier der articulen, daerop zy in meninge soudensijn eenige tuygen te beleyden, omme te sien, voer soeveele noot zijn soude tuygen te hoeren; twelck ons overgelevert zijnde, alsoe sy daerinne gestelt hadden t 5^e, 6^e, 7^e ende 9^e ar.^{len} van heur eerste geschrifte, omme daer tuygen op te beleyden, hebben hemluyden geseyt dattet selve ons nodeloos dochte, als wesende dieselve generale articulen, daervan int 2^e geschrift breder specificatie gedaen wert, ende dat van den inhouden derselver generale articulen genouch eertijts informacie gedaen es by den enqueste, die saliger gedachten Cornelis Monick, Raet der Co. Mat. in den Groten Raede tot Mechelen, opte poincten van offitiën genoemen hadde in den processe van enen Cornelis Maertsz. contra den Procureur-generaell van Holland, ende noch eenige andere informatiën daernaer gevolcht, onder ons, Commissarissen, rustende.

Dat voerts aengaende thienste articule van t 2^e geschrift der doleanten tottet 24^e articule toe incluyt, twelck zy mede gestelt hadden omme by getuygen te proberen, ende noch t 30^e tot 37^e incluyt, dat wy

---

1) Wat hier moest volgen is niet ingevuld.

eerst voer ons ontbieden souden twee van de burgermeesters der stede van Amstelredam, omme die-selve te doen responderen per verbum creditum vel non, omme overtallige preuve te schouwen ende soe verre sy tselve confesseerden aengaende die consanguiniteyt ende affiniteyt, in denselven ar.^{1^{en}} gespecificeert, dat nodeloos zijn sall vorder daerop enqueste te doen.

Dat oeck aengaende t 25^e articule derselver 2^e geschrift, roerende dat int doende delectie van den schepenen, cedullekens overgegeven souden wesen etc., mede nodeloos scheen vorder informatie daerop te neemen, soe wat daervan es blijcken mochte by de informatie van de voornoemde Monick ende van saliger gedachten meester Cornelis van Weldam, in zijn leven Raidt ordinaris van den Hove van Hollant, ende noch in den enqueste, eertijts genoemen ten versoucke van den Procureur-generael van Hollant contra meester Heynrick Dircxz.

Dat van gelijcke t 41^e articule derselver tweede geschrift mede nodeloos es, soe by munimenten blijcken mach hoe tselve geschiet es, ende oeck uuyt dinformacie, by meester Anthonis Moellenaer genoemen, in den processe van injuriën, tot Mechelen hangende tusschen den voornoemden meester Heynrick Dircxz., ter eenre, ende Willem Dircxz., schout alhier, ter andere zyde, daervan extract by den doleanten overgeleyt werdt.

Ende van gelijcke t 45^e articule vant selve tweede geschrift, soe wat daervan es mede genouch blijkt by diversche voergaende informatiën, in voortyden genomen.

Waernaer wy, commissarissen, voer ons ten selven daege ontboden hebben twee van de burgermeesters der stede van Amstelredam, als Symon Cops ende Aelbert Marcus, die wy voergehouden hebben die

voorscreven articulen vant tweede geschrift der doleanten, spreekende van de consanguiniteyt ende affiniteyt; hem verhalende dat, omme teviteren die lange probatie, die opte selve articulen souden moegen vallen, sy dieselve responderen wilden per verbum creditum vel non, wat zy in der waerheyt daervan wisten; twelck zy gedaen hebben in der manieren hiernaer volgende.

Eerst, opt 't 10^e articule der voorscreven 2^e geschrifte der doleanten, seyden die voornoemde twee burgemeesteren dat Joost Buyck heeft getrouwt die suster van Sybrant Occo, ende Sybrant Occo die suster van Cornelis Jacobsz.

Opt 11^e, dat meester Heynrick Dircxz. ende Gerrit Claes Matheusz. hebben twee susters.

Opt 12^e, dat Joost Buyck es susterlinge van de huysvrouwe van meester Heynrick Dircxz., als die voornoemde Symon Cops kenlick es.

Opt 13^e, (dat) die schout es broeder van meester Claes Heyn.

Opt 14^e, dat Dirck Hillebrantsz. getrouwt heeft gehad die dochter van Gerrit Andriesz. van Hoorn; ende Claes Jacobsz. die dochter van meester Heynrick; ende dat Heynrick Jacobsz. es broeder van Claes Jacobsz., ende heeft mede die dochter van meester Heynrick Dircxz.

Opt 15^e, als voeren geseyt.

Opt 16^e, dat Willem Claesz. Koeck getrouwt hadde die suster van Egge Garbrantsz.

Opt 17^e, ut supra articulo 10°.

Opt 18^e, ut supra; ende dat Dirck Jan es zoon van meester Heynrick Dircxz., die getrouwt heeft een suster van Sybrant Occo, als oeck doen Joest Buyck ende Dirck Jacobsz. Schaep; ende dat Pieter Pietersz. ende Jonge Jan Duvez. elcxz getrouwt hebben een dochter van Cornelis Benninck.

Opt 19^e, dat Harman Elbertsz. getrouwt hadde die

dochter van Jan Willemsz. van Hoorn, maer zijn beyde overleden.

Opt 20^e, dat die huysvrouwe van de schout Willem Dircxz. was moeye van meester Willem Jacobsz. alias Kinnez., die mede overleden es.

Opt 21^e, dat Willem Dircxz., schoudt, ende Louris Symonsz. vader, suster- ende broederskinderen waeren.

Opt 22^e, ut supra.

Opt 23^e, dat Frans Jansz Teyng, Anthonis van Houve, Floris Dircxz den Otter achter-kinder zijn. Ende dat Coen Pietersz. es achterkint van Dirck Jacobsz. Schaep.

Opt 30^e, ut supra; ende dat meester Cornelis Garbrantsz. heeft getrouwt gehadt die suster van Dirck Hillebrantsz. den Otter, maer en was by tleven van haer noeyt van de xxxvi raden; dan nae toverlyden van haer, herhuwelict zijnde met een ander huysvrouwe, es geworden van de xxxvi.

Opt 31^e, ut supra; ende dat Cornelis Jacobsz. ende Jacob Heynricxz., beyde van de xxxvi, hebben getrouwt twee gesusters.

Opt 32^e, ut supra; ende dat Jacob Gerritsz. heeft getrouwt die dochter van meester Adriaen Sandelijn; dan was van de xxxvi, eer hy die dochter van meester Adriaen troude, ende was dieselve Sandelijn lang te voeren xxxvi eer Jacob Gerritsz. xxxvi werde; ende dat Andries Hoesloet getrouwt heeft die dochter van Willem Jansz. Brouwer, ende dat over Andries Hoesloet es susterling Dirck Hillebrantsz. ende Joest Buyck ende Anthonis Verhouve; ende Andries recht-susterling over Jacob Gerritsz.

Opt 33^e, dat Anthonis van Houve ende Andries Hoesloet ii susterssoenen sijn.

Opt 34^e, dat Cornelis Heynricxz. Loen ende Claes Fransz. Loen waeren twee susterlingen, maer zijn lange overleden.

Opt 35^e, dat Andries Holesloet ende Cornelis Jacobsz. Brouwer zijn suster- ende broederkinder.

Opt 36^e, dat die huysvrouwe van meester Heynrick ende Cornelis Jacobsz. zijn twee susterkinder; als oeck es die huysvrouwe van Gerrit Claes Mateusz.; ende die huysvrouwe van Sybrant Occo ende meester Heynricxs huysvrouwe zijn twee susterskinder, ende die huysvrouwe van Lucas Meynaertsz. ende die huysvrouwe van meester Heynrick zijn twee broederskinder.

Waernaer wy, commissarissen, voerts geprocedeert hebben tot hooren van den getuygen, die die voorscreven doleanten hebben willen produceren, sulcx als by den informatie van dien blijcken mach.

Den xxix^{en} May voorscreven voer ons, commissarissen, gecompareert zijnde Joest Buyck, burgemeester der voorscreven stadt, met meester Jan van Treslongue, advocaet, voernoempt, hebben wy denselven geseyt hoe dat wy gevisiteert hadden het calendrier, ons overgegeven by Jan Hobijn, procureur der voornoemde stadt, daerinne gespecificeert stonden darticulen, die die voornoemde burgemeesters uuyt hoer overgegeven advertissement ende debath begeerden by getuygen te veriffieren, ende dat daerinne bevonden dat zy onder ander mede stellende waeren t 79 art. van heur advertissement, spreekende van de handelinghe van de quoyeren van de 10^e penninck de anno LIII, daerinne wy deur last van de Ex^e. van de Prince van Orangnen verstonden nyet inne te treden omme tuygen up te hoeren, zoe diesaengaende appointement van den Hove van Hollandt was, wat daerinne behoorde gedaen te werden.

Ende van gelijcke nopende t 120, 121, 122, 124, 125, 130, 133, 148, 149, dat wy gelijcke last hadden omme daerinne nyet te treden, zoe dieselve

overgegeven ar.^{len} ofte dilutie van dien dese saecke nyet en roerden, als spreekende van de handel ende offitie van de schout van Amstelredam, daer zijnder Ex^e. inne soude doen versien naer behoeren. Ende van gelijke roerende t 5, 6, 7^e, 8, 9^e, 12^e, ende 75^e van tdebat, als mede nyet roerende die materie subjecte. Ende soe veele aenneginck 30, 31, 32 ende 33^e articule van tselve debath, dat node loes was vorder daerop probatie te doen, soe ons, commissarissen, kenlick was tselve, als daer geposeert wert, zulcx warachtich te wesen, uuytgeseyt dat mijn heere Suys ende saliger gedachten meester Dammas van Drogendijck als twee swaegers tsamen in den Rade geseten hadden, soe die voornoemde Suys die halve suster van Drogendijck getrouwt hadde gehad, maer was dieselve lange overleden, aeler dat Drogendijck Raet werde, hoewel daeraff kinderen in levende lyve gebleven waeren; ende dat sulcx oeck een clause derogatoer van tarticule van de instructie van Hollandt in deselve commissie van Drogendijck gestelt was.

Waerop vanwege die burgemeesters geseyt werde, aengesien dat wy nyet in meeninge en waeren in probatie van dien by horen van tuygen te treden, dat wy ten minsten all tselve zulcx wilden verbaliseren, dat zy alsnoch offereerden die voorscreven articulen by getuygen te proberen, omme, indien naemaels, int doende rapport aen de Hoocheyt van de Hartoginne van Parma, bevonden werde tselve notelick te zijn, dat zy, burgemeesters, van tselve te moegen doen nyet gehouden en werden gesecludeert te zijn.

Den ien Juny sijn van gelijke voer ons gecompareert die voornoemde Joest Buyck ende Aelbrecht Marcus, burgemeesters, geassisteert by beyde heur

pensionarissen ende Jan Hobijn, heurluyder procureur, seggende hoe dat zy by hueren procureur aen ons hadden doen versoucken dat, zoe wanneer dinformatie opte positiven van hem, burgemeesters, alhier tot Amsterdam genoemen soude sijn, wy ons voerts vinden zouden willen tot Delft, Leyden, Dordrecht ende andre steden van Hollandt, omme aldaer te proberen t 10^e ende 11^e articulen van heur advertissement, alsdat in alle dieselve steeden voer een lofflicke costume geuseert soude werden, dat achter-susterskinder, ende oeck die van swagerschap malcandren geraect hebben, tesaemen gedient hebben gehadt etc.; ende dat wy, commissarissen, daerinne swaricheyt gemaect hadden, omme ons in alle dieselve steden te vinden; versouckende alsnoch dat wy tselfde zulxsw wilden doen. Hebben hemluyden voer antwoerde geseyt, dat wy alsnoch van geene meeninge en waeren alle die voorscreven steden doer te reysen, omme overall op tgrundt voerseyt es enqueste te doen, zoe wy nyet en verstonden alhier in een ordonnaris proces te sijn, ende tselve ons voer desen tijt nyet gelegen en was; maer ommedat zy, omme die moeyte voor ons ende die costen van hemluyden te schouwen, by een van hoer pensionarissen in alle de voorscreven steden mochten recouvreren attestatie van de collegiën van de burgemeesters ende wetten, hoe men aldaer in gelijcke saecken van electiën gewoonlick was te handelen ende van outs gepleecht hadde; ende dat hemluyden tselve voer desen tijt starcke probatie genouch strecken zoude; ende indien naemaels bevonden werde nootelick te sijn vorder recolement daerop gedaen te werden, soude haere Hoocheyt voornoemt ofte zijnder Exe. vorder alsdan daerinne ordonneren.

Twelck die voornoemde burgemeesters, aengesien (als zy seyden) zy ons vorder nyet brengen en con-

den, versochten mede in ons verbael zulexs geteyckent te werden, ten fyne als voeren, omme in deesen in heuren preuve nyet geprecipiteert ofte, indient nootlick bevonden worde, daervan nyet gesecludeert te wesen.

Den ^{ven} der voorscreven maent Juny, naerdat wy, commissarissen voorscreven, opt stadthuys der voorscreven stede gecollationneert hadden zeeckere copiën, by den voornoemden doleanten in heur inventaris overgeleyt, hebben ons die vier burgemeesters voorscreven overgelevert heur antwoert opte voorscreven articulen van accort, die hemluyden by der **Exe.** van de Prince overgelevert waeren den ^{xxien} der voorgaender maent May, ende by desen mede gevoucht es, buyten geteyckent aldus Φ^1); diewelcke by ons des anderen daechs gevisiteert zijnde, hebben wy die voornoemde Joest Buyck, burgemeester, comparerende met beyde die pensionarissen ende die procureur Hobijn, verhaelt gehad, hoe dat wy uuyte selve antwoerde verstonden, dat zy genouch persisterende waeren by haer voergaende scriften, sonder dat wy daeruuyt bemereten dat zy, burgemeesters, gesint waeren tot eenich accort te verstaen; dat wy daeromme tselve zulexs mede d**Exe.** van de Prince overbrengen zouden, omme op als regard genoemen te werden naer behoeren.

Dan alsoe zy int t(e)ynde derselver antwoerde doende waeren zeeckere presentatie dingeërffden van de Lastaige, op tgundt by den voornoemden Prince aen hemluyden versocht was by provisie gedaen te werden, hebben wy hemluyden geseyt, dat wy dieselve presentatie communiceren souden mette ingeërffden

---

1) Niet meer bij de stukken aanwezig.
Bijdr. en Meded. XXIV.

van de Lastaige, omme te besien oft zy die zulcx accepteren wilden; indien nyet, dat wy van gelijken tselve overbrengen souden zijnder Exe., omme mede gedaen te werden als voeren.

Ende alsoe die voornoemde burgermeesters mede van ons versouckende waeren, gehoort te werden eenige getuygen van hoeren syde, seyden tselve te begeren te doen onder seeckere protestatie, die zy ons by geschrifte overleverende waeren, ende hierinne begeerden geinsereert te hebben, diewelcke hiernaer volgende es:

„Up huyden den ^{ven} Juny compareerden voer ons, commissarissen, Joest Buyck, burgemeester der stadt Amstelredam, geassisteert met beyden den pensionarissen derselver stadt en Johan Hobijn, procureur postulerende voer den Hove van Hollant, ende versocht alsnoch te hebben die naemen van de remonstranten ofte doleanten; ende alsoe wy hem tselve alsnoch voer deesen tijt ontseyden, verclaerde die voornoemde burgemeester, geassisteert als boven, dat, alsoe hy alsdan zijn parthyen nyet en wiste, ende alsulcx nyet volgen en conde int nemen van der enqueste nec formam juris nec stili; dat hy alsulcke enqueste, als hy by ons soude laten nemen, alleenlick soude moeten doen tot onsen informatie ende instructie, omme te removeren die sinistre suspitie, die uuyten onwarachtigen positiven van den voorscreven doleanten, hem ende dandere regierders van der stadt noch onbekent, anders soude moegen resulteren; gelijk oeck dvoorscreven burgemeester verclaerde omme dselffde redenen die schriftuyren, van stadts weegen ons geëxhibeert, met allen verificatiën ende munimenten daertoe dienende, alleenlick in plaetse van advertissemēte ende tot instructie geëxhibeert te zijn; versouckende dese zyne verclaringe in onsen verbale geannoteert te worden, omme tselve

in tyden ende wylen haere Hoocheyt ofte die Princelike Ex^c. geremonstreert te moegen werden" etc.

Ende hebben wy, commissarissen, hiernaer voerts geprocedeert tot horinge van deselve getuygen, zulcx als by den informatie van dien blijckende es.

Waernaer — alsoe van wegen de voornoemde burgemeesters versocht werde, mede tuygen te moegen doen hoeren opte voorscreven antwoerde, by hemluyden gemaect opte middelen van accoort, hem by der Ex^c. van de Prince geopent, ende ons hier voeren overgelevert den ^{ven} Juny voorscreven — seyden wy, commissarissen, daertoe geen last te hebben; ende dat wy oeck nyet en verstonden eenige getuygen daerop te hoeren, zoe tselve, als voer een middel van accort, alleen by ons hemluyden geproponeert was, ende zijnder Ex^c. intentie, vanhier scheydende, was geen vorder scrijften te admitteren; dan alsoe wy in deselffde middelen van accort mede geinsereert hadden drie articulen, by den doleanten naderhant zyne Ex^c. geëxhibeert, achter heuren inventaris, daerop die borgemeesters nyet gehoert en waeren, dat wy hemluyden admitteren souden opte solutie derselver eenige getuygen te moegen produceren; als eerst, roerende dat die burgemeesters uuyter stede gejaecht souden hebben die potbackers, boscruytmaeckers etc., daervan int 7^e ar.^{le} van den voorscreven middelen van accort mentie gemaect wert, ende daerop zy solutie geven int 39, 40 ende 41 ar.^{len} van heurluyder antwoerde; ende voerts, daer geseyt wert int 8^e ar.^{le} van deselve middelen van accort, van dat meester Heynrick meer recompense gedaen soude zijn, op rocken etc, daerop zy solutie geven int 69 articule van heurluyder antwoerd; ende noch, daer geseyt wort int 12^e ar.^{le} van taccort, dat die burgemeesters hem nyet gevoucht en souden hebben mette borgers, omme assistentie te doen tegens het travail, hem by

den tollenaers aengedaen, daerop zy solutie geven int 81 ende 82 ar.^{len} van heurluyder antwoerde voorscreven; op welke voorscreven ar.^{len} van heure antwoerde wy hemluyden admitteren soudén tuygen te moegen doen horen, zoe verre zy tselve versouckende waeren.

Den xiien der voorscreven maent Juny zyn wy, commissarissen voornoemt, ten versoucke van de voorscreven burgemeesters gegaen met Joost Buyck, burgemeester, omme inspectie locael te nemen, roerende eenige articulen, zoe in heur advertissement als debath gestelt; als tot verificatie van t 40, 51, 73, 74 ende 75 van den advertissement, 55, 56, 85, 86, 87, 95 ende 96 van heurluyder debath.

Ende sulcx heeft ons die voornoemde burgemeester eerst geleyt doer St. Oloffspoorte opt hooft, alwaer hy ons verthoent heeft die colck, aldaer gelegen, ende die sluys, daerop leggende; deur welke colck ende sluys hy verthoende dat het Yewater in de stadt liep ende men tselve daerinne liet loopen totte hoochte van zeeckere peyl, aldaer gestelt; ende soe verre het water hoeger quam te vloeyen dan die voorscreven peyl, verthoende ons daertoe een schotdeur, in der sluys gemaect, omme die neder te laeten vallen; verthoende oeck die juckinghe in denselven colck, aen deen zyde opgemaect met een strate oft ganck, ende seggende dieselve colck veel gewijt was ende zy die huysen aen de zyde van deselve straet opgecocht hadden omme dieselve colck te wyden tot bequaeme wyte, dat twee schepen malcanderen mochten wijcken, ende dat dieselve strate, sulcx die leyt, aldaer geleyt mochte werden, twelck wy sulcx oeck saegen; ende dit al (soe hy seyde) volgende dordonnantie van hoger memorie vrou Marie, Coninginne, Regente etc.

Heeft ons vandaer die voornoemde burgemeester

voorts geleyt na de Oude zyde(s)-achterburchwal op een bruggeken, aldaer over dieselfde burchwal gelegen, genaempt die brugge, die men nae de Lastaige gaet ¹⁾; verthoenende ons aldaer beneffens tselve bruggeken een ander bruggeken, dat hy seyde te wesen die brugge van Cornelis Jacobsz., brouwer, hem precario gegunt tot wederseghen van den burgemeesters; seggende dat die gemeente sonderling geen letsel en hadde by deselve brugge van Cornelis Jacobsz., alsoe die veel hoger was dan die brugge, daer wy op stonden, daer beneffens dicht aen leggende, die daer nootlick omme doverganek moste blyven; twelck wy, commissarissen, oeck sulcx sagen, dat deselve brugge van Cornelis Jacobsz. al veel hoger was; dan sagen dat zijn jouckinge, daer zijn brugge op steuende aen de westzyde van twater, stont ontrent acht oft negen voeten buyten zijn huuse int water, zulcx dattet bet dan een derdendeel van de wyte vant canael occupeerde, ende dat dieselve twee bruggen nyet dan ontrent anderhalve roede van den anderen en laegen, ende dat die juckinge van de stadts brugge aen de oostzyde oeck een deel vant canael occupeerde.

Gaende vandaer voorts na de Oudesijts-burchwal, heeft ons deselve burgemeester die canten van den watere aldaer verthoent aen beyden zyden bejuet te wesen, zulcx wy die oeck bevonden zuytwaerts opgaende tot een steene brugge, genaempt, zoe hy seyde, die Verckenssluyse ofte marct ²⁾.

---

1) Dit is de brug over den O. Z. Achterburgwal, voor de Vredenburgsteeg (toen Cornelis Jacobszoonsteeg geheeten). Door het Spooksteegje en de Waterpoortsteeg kwam men aan het Waterpoortje, waar een brug over de stadsgracht naar de Lastaige leidde.

2) De Varkenssluis is de brug over den O. Z. Voorburgwal, tusschen Damstraat en Oude Doelenstraat.

Ende van de voorscreven steenen brugge ofte Verckenssluys voerts gaende, zuytwaerts op, na den houten brugge, gelegen by Grimmenissersluys, hebben wy, commissarissen, luttel plaetse daer bevonden bejuct te wesen, uuyt dien (soe hy, burgemeester, seyde) dattet al genouch aen beyde syden scamele conventen waeren, die van heure renten nyet en mochten leeven ende met heur hantwerck die cost mosten raepen ¹⁾, ende andere cleyne huyskens, die de cost van de juckinge nyet wel en hebben moegen vervallen, overmidts die dierte van thout, die lang geduyrt hadde, zoe hy seyde.

Te meer (zoe hy, burgemeester, seyde) dat die conventen genootsaect zijn geweest heur edifficiën eensdeels te rysen omme droech uuyten water te sitten, overmidts twater, binnen de burchwallen inne gelaelen, zedert den jaere XLV veel hoger, boven ouder gewoente ende aleer die duervaert gemaect was, geresen es.

Ende dat dieselve conventen heur beecken moeten vermaecken ende hoger stellen, ommedat zy ²⁾ doer thogen van twater daer nyet deur vaeren en mochten, als wy aldaer oec van eenige beecken saegen.

Ende omdat die voorscreven rysinge noch meer sal moeten vallen in den huysen ende conventen voorscreven, als de juckinge gemaect ende die straten daernaer geresen zullen zijn, zeyde hy, burgemeester, dat, in respecte des voorscreven es, voor een wyle tijts patientie aldaer genoemen es geweest.

Twelck voorscreven es men oeck bemercken mochte

---

1) Aan de westzijde van den O. Z. Voorburgwal stonden daar de kloosters van St. Margareta, St. Maria Magdalena, St. Barbara en St. Clara; aan de oostzijde die van St. Cecilia, St. Catharina en St. Agniet.

2) Er staat: „hy.”

doer die peylen, die hy ons aen de bruggen verthoenende was, tot dien eynde aldaer gestelt, opdat een yegelick gewaerschout mach wesen om zyn huysen aldaer te stellen

Ende gaende soe voerts nae die Oude Nonnen) toe, die achter Oudezijts-burchwalle langes, hebben aldaer eenige plaetsen bejuct gevonden ende eenige noch heel onbejuct, daer ons die voornoemde burgemeester verthoende diversche cleyne huyskens ende eenige wat laege in der aerden staende, lager dan die straete, daer wy over ginghen, die hy seyde dat noch laeger soude moeten vallen als die nyeuwe juckinge gemaect ende die straete daernaer gehoecht soude zyn; seggende dat toe te commen doerdien dat twater van de Tye nu in deselve burchwal doer die sluyse innegelaeten wert, ende soe hoech compt dat die straeten daernaer nyet alleen gejuct maer mede verhoecht moeten werden, omme het Yewater uuyt eenige huysen te keeren, welke huysen, voer tinlaeten van tselve Yewater, hy seyde hooch ende drooch genouch gestaen te hebben, ende dat sulcx die huysen, die nu getimmert werden, veel hoger gestelt moeten werden dan doude te voeren aldaer stonden; sulcx wy oeck bevonden, dat die nyeuwe huysen veel hoger gestelt waeren dan doude; seggende dat regart behoert genoemen te werden opte grote costen van tselve verhogen ende jucken, overmidts die gemeente nyet alleen die juckinge moet maecken, maer oeck heur straeten ende huysen hoogen; twelck hy seyde dat die scamele luyden hart viel om doen.

Verthonende ons aldaer, opte onbejucte burchwallen, eenige nyeuwe huysen, die begonst waeren

---

1) Het terrein van het gewezen Oudemannenhuys en het noordelijk gedeelte van het Binnen-Gasthuys.

betimmert te werden ende die roynghe versocht hadden , omme heur juck te maecken ; nae welcke hoochte hy seyde dat dandere onbejucte huysen heur juckinge mede soudén moeten doen maecken , ende metter tijt heur huysen daernaer stellen , om droech te sitten.

Verthoenende ons noch voerts opte selve Achterburchwalle veel scamele conventen (zoe hy seyde) , aldaer staende . als Cellesusters , de Minnebroeders , tconvent van Betaniën ende die Pouwelsbroeders etc. Ende dat oeck aen de westzyde van de Achterburchwalle veelal conventen opte Achterburchwallen staende mede soudén moeten joucken opte selve Achterburchwallen , ende alsulex double costen lyden van heur ediffitiën ende bejuckinge , als achter ende voer op beyde die burchwallen responderende ¹⁾).

Bysonder dat elke voet vant jucken wel soude costen , als die burgemeester seyde , deen doer dander twe gulden , alleenlick van hout gemaect zijnde ; behalven die coste , die aen thogen ende vermaecken van de strate geleyt soude moeten werden.

Gaende voorts van de voornoemde Achterburchwalle , heeft ons die voornoemde burgermeester geleyt doer Sint Anthonispoerte opten dijck aldaer , alwaer hy ons verthoende tmaras ofte rietlant , daer buyten die poorte gelegen , tusschen die lijnbaenen ende denselven Sint Anthonisdijck ²⁾), tweleck hy seyde nootlick aldaer vervolt ende verhoecht te zijn , overmidts men daer de (modder) , commende uuyte diepinge van de stadts grachten , nergens propycer brengen en mochte , als daer nyet verre vandaen gelegen , als wy , commissarissen , oeck saegen ; ende dat tselve vervollen ofte verhoegen van tmaras nyet meer prejudiciabel der

---

1) De conventen van St. Cecilia, St. Catharina en St. Agniet.

2) De plek thans gelegen tusschen de Dijkstraat en de Sint Anthonis-Breestraat.

stede en conste gescien dan tverhogen van de Lastaige, daer benefens gelegen, zoe hy seyde dattet noch verre was onder die peyl opte Lastaige geset; als hy seyde dat men bemercken mochte by den paelen, tot dien eynde aldaer opte selve plaetse gestelt, daert noch verre beneden was, als wy saegen; ende dat zy, burgemeesters, in meninge waeren metter tijt aldaer een opslach te maecken van de harinck ofte peck ende teer, daertoe zy seeckere slooten aldaer souden doen schieten omme uuyte nyeuwe grachten, oestwaerts daeraen gelegen, aldaer inne te moegen commen.

Sijn voerts van daer varende over dAemstel gecommen aen de Regulierspoorte, ende gaende die Reguliersbrugge aldaer over, heeft ons die burgemeester verthoent daer aen de oostzyde van twater responderende zeeckere erffve, by der stede gecoft om die schafferye te vergroten, twelck es een timmerplaetse, aen de oostzyde van tselve water ¹⁾, (dewelcke wy) onbejuct bevonden hebben; dan aen de westzyde saegen aldaer die bejuckinge gedaen te zijn; maer seyde die burgemeester dat dieselve plaetse by der stede corts bejuct soude werden. Ende soe voerts gaende naer die beek van de Nyeuwe Nonnen ²⁾, heeft ons aldaer verthoent zeeckere begonst jouck van de Nyeuwe Nonnen ende seeckere ledige erffven, aldaer leggende aen de Nyeuwe Nonnen responderende; daer hy seyde dat eenen Hans Spenchuysen althans int werck was om eenige nyeuwe huysen te doen setten, als wy oeck saegen ³⁾.

---

1) De schafferyj of stads-timmertuin lag in dien tijt op de plek, die thans ingenomen wordt door de huizen aan de noordzijde van de Doelenstraat. (Zie Ter Gouw, a. w., V. 222.)

2) Het terrein van het klooster der Nieuwe Nonnen, dat aan St. Dionysius gewijd was, wordt thans ingenomen door het zuidwestelijk deel van het Binnen-Gasthuis en het gebouw der Nederlandsche Bank.

3) In 't „Kerckelijck Amsterdam“, een op het Amsterdamsch

Passerende voerts Grimmenes ende de houten brugge daeraen volgende, zijn besyden dieselve brugge twater langes gegaen, langes die nyeuwe straete op Rockin gemaect, naer der stede marct toe, alwaer wy oeck saegen die juckinge aldaer neffens die huysen ende spijkers responderende al gemaect te zijn.

Ende commende opte Plaetse, daer die sleepaerden staen, ontrent die voorscreven marct, heeft ons die burgemeester aldaer verthoent die plaetse, die eenen Willem Michielsz. versocht hadde aldaer te betimmeren ofte een brugge aldaer van zijn huys over den houck vant water te moegen leggen; welke plaetse, soe die burgemeester ons seyde, die stede nyet ontbeeren ende tselve sulcx nyet gedoegen en mochte, overmidts die schuyten, van Utrecht ende daerontrent commende, daeraen moeten commen leggen omme te lossen ende te laden, midtsgaders dander schuyten, die alle die vuylnisse van de marct, vismarct ende de voorscreven stede, daer de paerden staen, aldaer mede laden ende vandaer wechvoeren moeten; allen denwelcken by tvoorscreven maecken van de brugge te groot hinder ende interest geschiet soude zijn.

Kerende vandaer weder terugge, zijn gecommen opte Nyeuwezijts-voerburchwalle, alwaer int beginsel

---

Archief berustend handschrift, samengesteld door Henricus Selijns, tot 1664 predikant te Nieuw-Amsterdam in Nieuw-Nederland, waarin ook een lijst der Doleanten voorkomt, vindt men bij den naam van Spenchuysen aangeteekend: „Hans Spenchuysen is geweest de huisvrouw vader van Jan Selijns; heeft a°. 1565 getimmert twee huysen over de Grimmenester sluis by het Gasthuis ofte de Oude Turfmart, genaemt Vredenburg; heeft meede door de harde vervolginge uyt het landt moeten de vlucht nemen. Ende heeft de herberg, buyten de Regulierspoort, waer de Haechse en Delftse schuyten leggen, de naem noch behouden van „Spreckhuysen-tuyn”, alsoo die geheel vermaert waer, en mede een torentje op gestaen heeft, dat Arent ten Grootenhuise vervoert heeft, en te Maersen aen de steenhooven heeft geset” (ald., blz. 352).

een stuck weechs van Ste Lucyen off tot Jonge Roeloffs-steege toe, daer wy stonden, wy doostzyde van deselfde burchwal bevonden hebben noch onbejuct te zijn; ende die reste, zoe noortwaerts op, verby die Nyeuwe kerck, heeft ons die voorscreven burgemeester verthoent genouch al bejuct te zijn, dan dat sommige plaetsen, gaende alsoe nae der Haerlemersluyse toe, wy aldaer noch onbejuct hier ende daer een stuck weechs bevonden hebben. Verthoenende ons oeck hier ende daer eenige spiickers, die aldaer gemaect waeren ende eenige noch gemaect werden; ende dat dieselve reste, noch onbejuct zijnde, metter tijt haest bejuct soude wesen.

Gaende voerts over die Haerlemersluyse, die Achternyeuzijts-burchwal langes, hebben dieselve tot veel plaetsen onbejuct bevonden aen beyden zyden; uuytgeseyt dat hier ende daer deen ende dander wat bejuct mochte hebben; totdat wy gecommen zijn aen tbruggeken, daer men gaet naer Jans Roedenspoorte toe, daer wy dieselve Achterzijts-burchwalle, responderende tegens terff van den voorscreven Joost Buyck, ende soe vant selve bruggetgen zuytwaerts opgaende, een groot stücke weechs bejuct saegen, ende de reste weder genouch onbejuct; alle welcke juckinge alsnoch ongedaen zijnde, de burgemeester seyde aldaer opte Achterzyde-Nyenburchwalle nyet geschiet te zijn uuyt dieselve redenen, die hy hier voeren opte Oudezyde(s)-Achterburchwal verclaert heeft; overmidts dattet veel cleyne huyskens onder andere zijn, die die cost soe nyet en hebben moegen vervallen.

Ende soe voerts gaende, zijn wy gecommen aen seeckere sluyse, aldaer aen de stadt vesten gelegen, genaempt der Boeren-verdriet ¹⁾, diewelcke wy passerende ende gaende soe naer der Calverstraet toe

---

1) De doorvaart van het Spui naar den Singel.

ende die sluis aldaer inne gelegen, heeft ons de burgemeester oock aldaer verthoent zeeckere juckinge gedaen te zijn, responderende achter die huysen, aent ronde Bagijnhoff staende.

Ende vandaer voerts passerende der stede Doelen, zijn wy mette vornoemden burgemeester die veste langes gegaen, die ons van verre hier ende daer opte voorscreven Nyeuwezijts-burchwallen zeeckere spijckers verthoent heeft, zedert eenige jaeren herwaerts nyeu gemaect; daerby seggende dat zy, burgemeesters, verhopen dat diergelijke, ofte oock beter, zouden gemaect werden, soe verre die burgers vermeenē dat een yegelick nyet en mach naer zijn appetijt buyten der stede timmeren.

Verthoeneende oock die voorscreven burgemeester ons sulcx, nae de Haerlemerpoerte toegaende, veel ende diversche oude ende schamele luyden huyskens, daer aen de stede muyren responderende, die (zoe hy seyde) mettertijt mede met timmeren verbetert mochte werden ende tot spijckers mede geapliceert.

Alsoe wy, commissarissen voorscreven, volgende den verbaele van den ^{ven} Juny, hiervoeren gestelt, voer ons ontboden hebben gehadt den ^{viii}en derselver maent Cornelis Boom, een van de Lastagiērs, hebben wy hem geopent de presentatie, by den burgemeesters int eynde van heur voorscreven antwoorde opt concept van taccort, ons hiervoren overgelevert, gestelt; dien wy dieselve presentatie, volgende zijn versouck, zulk by geschrifte overgelevert hebben, opdat hy daarvan in den zynen mette andere Lastagiērs begerden te communiceren ende, tselve gedaen zijnde, ons weder antwoert inne te moeghen brenghen, ofte dieselve Lastagiērs die presentatie sulcx accepteren wilden dan nyet; welcke presentatie hiernaē volgende geinsereert es.

„Dat die burgemeesters den xxviii^{en} 1) May lxx die saecke vant openen van de Bomensloot in communicatie geleyt hebben mette xxxvi raden der stede, by dewelcke bevonden es geen oerbaer te zijn dat die voorscreven sloot geopent souden werden. Souden nochtans burgemeesters tevreden zijn haer naersticheyt te doen omme, by advys ende consente van de voorscreven xxxvi raden, (omme zyne Princelicke Ex^e. te gratificeren ende vorderlick te wesen, soe veele als hen, behouden eere ende ede, in eniger manieren moegelijk es) — midts by den voorscreven Lastagiërs (eerst ende alvoeren dopeninge) affdoende die contraventiën, by hen contrarie dordonnantie ende sententie, by de Mat. van de Co. opte timmerage van de Lastage gemaect, gecommiteert, als by kennisse van schepenen van Amsterdam opten xxv^{en} Mey a^o lxx, by oculaer inspectie genoemen, gebleecken es — die voorscreven openinge precario ende tot wederseggen van de burgemeesters weder te gunnen, ter tijt ende wyle toe dattet by den Hove van Hollandt diffinitivelick anders geordonneert sal wesen, daervoeren zy schuldich sullen wesen binnen seeckeren tijt heure actie te institueren; welverstaende, indien zyluyden, ofte eenige van hen, duyrende die voorscreven concessie weder eenige nyeuwe contraventiën deden tegens die voorscreven ordonnantie, dat in dien gevalle die voorscreven sloot metterdaet by den voorscreven burgemeesters weder toegeworpen zal werden, nietjegenstaende die voorscreven litispencie.

Sulcx dat die burgemeesters (midts die Lastagiërs doende dat zy, navolgende die voorscreven ordonnantie, schuldich zijn te doen) bovendien noch te vreden

---

1) Er staat „xviii“, doch dit is blijkens de Resolutiën der Vroedschap (N° 2, fol. 1) een schrijffout.

sullen wesen, by provisie, tot haer wederseggen, die voorscreven openinge, by advys als voeren, te consenteren ende tselfde te doen, uuyt rechter gunst ende gratie, ter requisitie van zyne Princelicke Ex^e., omme dieselve daerinne te gelieven”.

Ende den xiii^{en} derselver maent Juny zijn voer ons gecompareert Hans Wouters ende Jan Voegel, zoe voer henselven als uuyte naeme van alle dandere Lastaigiërs, verclaerende hoe dat zy met malcanderen aengaende die voorscreven presentatie gecommuniceert hadden, ende ons voer antwoerde innebrachten by geschrifte sulcx hiernaer volgende es.

„Waertegens die gemeene geërfden van de Lastaige, requiranten, deden seggen dat die openinge ende tgebruyck van de slote in questie hemlyden nae rechte competeert, by de redenen ende middelen, by requeste ende anders voor mijn E. heeren de commissarissen geproponeert, sonder dat hemlyden daertoe nodich es enich consent van de burgemeesteren ofte van de xxxvi te versoucken, ende soe veel te min precario te accepteren tgrundt hemlyden nae gemene dispositie van rechten toecompt; ende alsoe die presentatie, by den burgemeesteren gedaen, tenderende es omme den requiranten in eenige vordere servituyt te brengen dan zyluyden dese naeste twintich jaeren herwaerts (contrarie hoere privilegiën, by den gerequireerden gesubticeert) by indirecte wegen gebracht zijn, ende in effect gelijcke practijcken alsnu in desen gebesicht werden omme van den requiranten seecker pretens precario openinge ende gebruyck te extorqueren, als die gerequireerden weleer van Cornelis Boom gepractiseert hebben; ende die requiranten oock nyet en weten ende nae rechten verhoepen (volgende oeck advys van neutrale geleerden) by hare timmerage die ordonnantie van den Co., by den gerequireerden

subrepticelick vercregen, geensins gecontravenieert te hebben, ende in allen gevalle die geëxcogiteerde contraventie, sulcx als die gerequireerden dieselfde jegens alle equiteyt pogen te extenderen, die gemene geerffden nyet en mach prejudiceren int gebruyck ende openinge van den sloot in questie, als daermede nyet gemeens hebbende, als breder voer mijn heeren gededuceert is; soe refuseren die requiranten der gerequireerden captieuse presentatie; ende, want die saecke alsnu gedisponeert es dat, volgende der gerequireerden verclaringe voor mijn heere den commissaris Mr. Jacob van der Mersche gedaen, nyemant van desen kennisse en behoert te nemen, omme menichfuldicheyt van instanciën te schuwen, dan zyne Pr. E., zoe persisteren die requiranten by heurluyder requeste, versouckende rapport.”

Seggende voorts die twe comparanten, dat zy versochten, uuyte naeme van alle deselve gemeen ingelanden van de Lastaige, aengaende die voorscreven provisie van de openinge van Bomensloot, aen ons commissarissen daerop appointement te willen geven, ofte die requeste, mette verifficatiën ende anders daerop dienende, te senden aen zynen Pr. Ex^e., opdat metten eersten opte versochte provisie gedisponeert mach werden sulcx bevonden zal werden te behoeren; zoe zy alle daege verwachtende waeren die scepen, die overkommen souden met Oestersche waeren, daertoe zy hoer spiickers ende erffven opte Lastaige souden moegen employeren. Denwelcken wy voer antwoerde gegeven hebben dat wy vant selve refuys die burgemeesters adverteren souden, sonder vorder geschrift over te nemen; ende dat wy dese saecke nyet eer over en consten senden dan met dandere principale saecke, die meteen aen zynen Ex^e. gesonden sal werden.

Opten xix^{en} Juny voorscreven zijn by ons, commis-

sarissen, wesende in Den Haege, gecommen Pieter Cantert, burgemeester, met Mr. Marten Bloclant, pensionaris, ende Jan Hobijn, procureur, voornoemt, ende hebben ons overgelevert zeeckere inventaris met stucken ende munimenten, dienende opte antwoorde, die zy, burgemeesters, hier voeren ons overgelevert hebben opte middelen van accort, hemluyden by zynen Ex^e. voorgehouden, tsaemen aeneen gehecht; ende noch twee ampliatiën van inventarissen, met stukken daeraen geattacheert, als eene, wesende ampliatio van den inventaris, op heurluyder advertisement overgelevert, ende dander ampliatio van den inventaris, op heurluyden debat overgelevert; versouckende al tselve by dander stucken gevoucht te werden, als wy gedaen hebben.

Den xx^{en} Juny hieraen volgende es voer ons, commissarissen, gecompareert Hans Wolters, uuyte naeme (soe hy seyde) van alle dingeërffden opte Lastaige, seggende hoe dat zy verstaen hadden dat die burgermeesters hadden doen beleyden seeckere certificaciën, roerende tverbael van topenen ofte sluyten van Bomensloot ende vant buyten timmeren; daerinne hy seyde dat hem dochte die tuygen te wesen gecircumvenieert int deposeren; twelck bevonden soude werden uuyt seekere andere certificacie, die hy ons exhibeerde ende mede versochte by den eersten requeste van de Lastagiërs gevoucht te werden, omme, int visiteren der voorscreven burgermeesters certificaciën, daer mede op gelet te werden; twelck wy sulx daerby gevoucht hebben.
